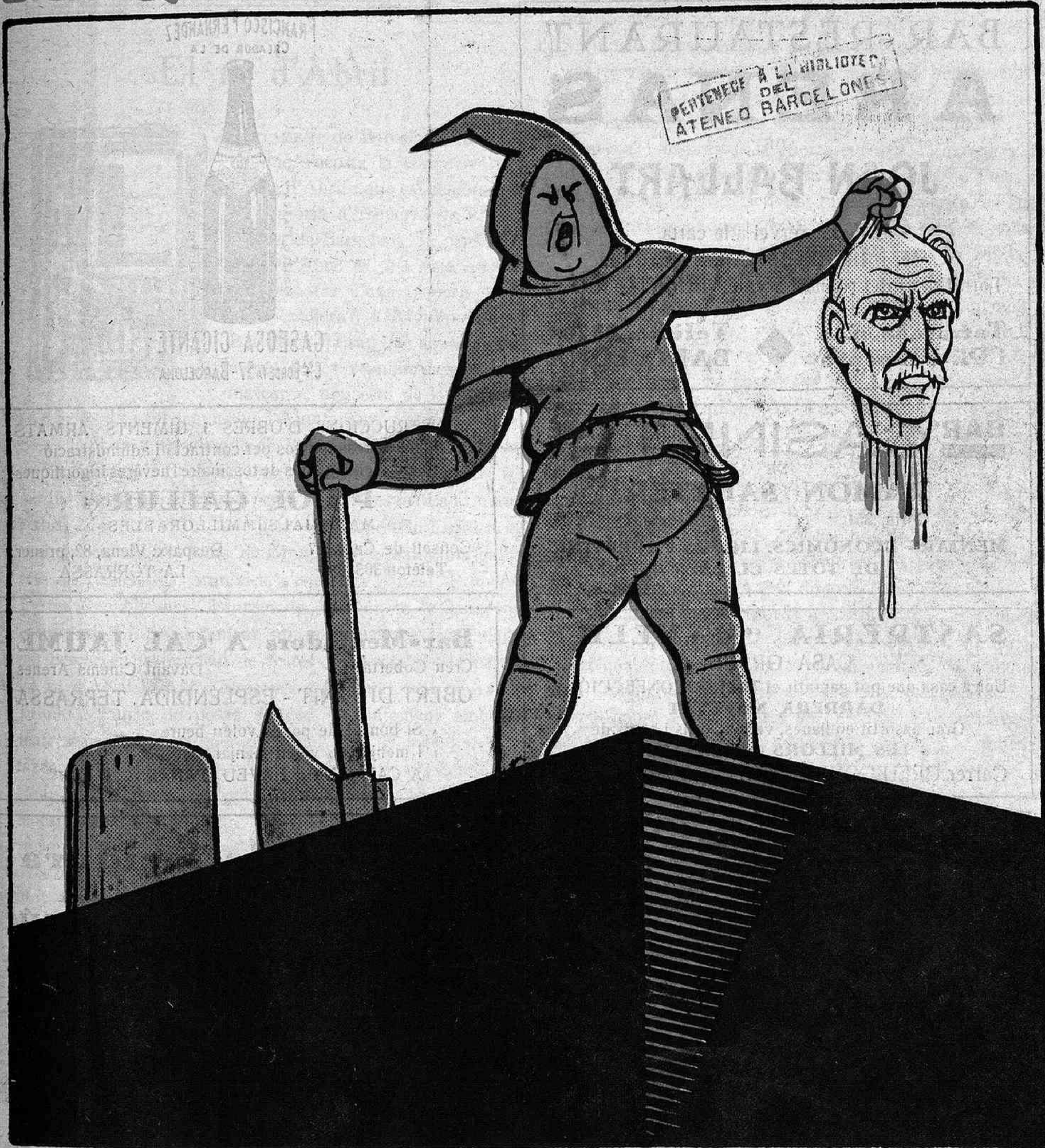

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Com voldrien veure Macià molts dels que el votaren ara fa uns mesos.
I com no el veuran mai. Els catalans som així, de polítics!...

qui sap

aga

La indústria i el comerç de Barcelona

HOSTAFRANCS

Heu-vos ací una de les barriades treballadores barcelonines més populars. Situada en mig de dos nuclis importantíssims de la ciutat—l'esquerra de l'Eixample i Sans—, s'estén banda i banda d'aquest carrer de la Creu Coberta, anys enrera carretera d'arribada a Barcelona i avui un dels de més trànsit. Per Hostafrancs hem trobat bons establiments, la fabricació no hi manca tampoc i el seu carrer principal és passeig habitual de la joventut en aquests dies primaverals que, després de sopar, hom sent necessitat de donar un tomb abans de tapar-se amb els llençols per a esperar el nou dia. Salutem, doncs, Hostafrancs, la barriada bella.

BAR RESTAURANT **ARENAS**

DE
JOAN BALLART

Esmerat servei a la carta
Cafè i licors de totes marques
Torrat diari del riquíssim cafè "PUERTO RICO"

Tarragona, n.º 2
i Pl. d'Espanya ◆ Telèfon 33704
BARCELONA

FRANCISCO FERNANDEZ
CREADOR DE LA

GASEOSA GIGANTE
C^{ra} BORDETA 57 - BARCELONA

BAR CASINET CAFÈ DE **RAMON SABATER**

Corts, 351 Bordeta, 1

**MENJARS ECONÒMICS, LICORS i APERITIUS
DE TOTES CLASSES**

CONSTRUCCIONS D'OBRES i CEMENTS ARMATS
Plans i pressupostos per contracta i administració
Especialitat en fogaines de tossinaire i neveres frigorífiques

PUJOL GALLUR

MATERIALS IMMILLORABLES

Consell de Cent, 27
Telèfon 30380

Despatx: Viena, 82, primer
LA TORRASSA

SASTRERIA "MANELIC" CASA GRACIA

Unica casa que pot garantir el TALL i CONFECCIÓ de
DARRERA NOVETAT

Gran assortit en llanes, velluts, drils i blaus de
LES MILLORS QUALITATS

Carrer CREU COBERTA, 38 (tócant Pl. Espanya)

Bar-Menjadors A CAL JAUME

Creu Coberta, 15

Davant Cinema Arenes

OBERT DIA i NIT - ESPLÈNDIDA TERRASSA

Si bon vi de pagès voleu beure
i menjar bo voleu menjar,
A CAL JAUME HAVEU D'ANAR.

CINE BOHEME

Creu Coberta, 44 i 46

Telèfon 31038

EL PREFERIT DEL PÚBLIC D'HOSTAFRANCS
PER ésser el local més mòmode
PER posseir el millor aparell sonor
PER projectar les millors pel·lícules

La terrible feridura

(APOPLEXIA)

S'evita i cura amb el famós

ANTIAPOPLECTIC VALLVERDÚ

Flascó, 10 pessetes, a totes les farmàcies

Detalls: Laboratoris K L A M - Reus

VIES URINARIES

Curació especial garantitzada i ràpida de la blenorragia i les seves complicacions - Avariosis, Pell, Morenes, Diatèrmia

CLÍNICA FONTOVA

Carrer Nou de la Rambla, 4 (abans Conde del Asalto)

D'11 a 1 i de 5 a 7

Econòmica, de 7 a 9

Restaurant CASA JOAN

El més popular i acreditat

LA CASA DE LA PAELLA VALENCIANA

(Especialitat de la casa)

Rambla de Santa Mònica, 21 i 23

Telèfon 23692

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

El 14 d'Abril

L'AJUNTAMENT de Barcelona, ja pensa en què s'acosta la commemoració del 14 d'Abril i que cal celebrar-lo? La majoria d'Esquerra de l'Ajuntament de Barcelona, ja pensa que el 14 d'Abril és una data que cal commemorar d'una manera popular i riallera? L'Ajuntament de Barcelona, ja sap que aquestes primeres festes republicanes han de marcar el nou estil de la República?

Se'ns dirà tot seguit que l'Ajuntament no té un cèntim. Se'ns tornarà a repetir allò de Barcelona és pobra i que no es pot fer res... Però les festes de Barcelona s'han de fer perquè siguin beneficioses per a la vida espiritual i material de la ciutat. Si l'Ajuntament pensa que n'hi haurà prou fent funcionar les fonts de Montjuïc i posant uns gallarets als trolleis dels tramvies, s'equivoca... Les "Primeres Festes Republicanes" haurien de tenir un to brillantíssim i cultural. Si l'Ajuntament no té iniciatives particulars, pot cercar en la imitació de festes semblants al seu patró. El 14 d'Abril hauria d'ésser per a la ciutat com un 14 de Juliol. S'hauria de posar d'acord l'Ajuntament amb els teatres de Barcelona perquè aquell dia, si més no, a la tarda, per exemple, l'entrada fos franca per als ciutadans. Com es fa a París l'esmentat 14 de Juliol; s'hauria de celebrar amb balls públics... però sense exhibicions prehistòriques—molt interessants, evidentment, per a l'estudi dels nostres costums, però avorridíssimes per a la sensibilitat actual—de l'Esbart Català de Dansaires; llums pels carrers, festes extraordinàries a tots els palaus de Montjuïc, batalles de flors, etc., etc...

Cal donar a Barcelona una mica de to optimista; cal treure-li l'aspecte trist i nihilista d'aquests darrers mesos.

Es precis que el somriure mediterrani torni al seu medi ambient i que es domini la crisi que es passa.

Barcelona necessita d'aquestes festes, necessita d'aquests espectacles a l'aire lliure, d'aquests moviments de multituds i d'aquests efectes escenogràfics. Cal donar-li una nova vida, un nou optimisme. No és possible que ens capfiquem i ens entristim per un passat...

Després de la guerra del 70, un català llest i actiu—el senyor Oller—organitzà el "Moulin Rouge" i donà a París la fesomia alegre que necessitava per a oblidar el desastre militar; després de la guerra europea, el mateix a Berlín que a París, creix una vida alegre que fa de París i de Berlín els centres de l'activitat turística. I Berlín, en aquest cas, guanyà a l'esperit de París, perquè la seva vida de nit adquirí una intensitat superior a la de la capital de França... Després de cada depressió col·lectiva, hi ha uns quants homes que es disposen a donar al país un nou aspecte que faci oblidar els desastres o les crisis agudes... Catalunya ha passat per un període lamentable de desorganització social, ha passat per un període de vagues i alteracions d'ordre públic; però cal que es refermi en l'actualitat. Per això no cal altra cosa sinó fer que Barcelona sigui una festa major, aprofitant l'avinentsa del 14 d'Abril i d'uns quants dies després. En aquesta festa major, tots els catalans hi poden i hi deuen coincidir. Es precis que els teatres, els balls, les bandes de música, les sales de concert, les festes extraordinàries, les curses de braus, els actes públics tinguin una direcció i una conjunció... Fines, músiques, chors, rècords esportius, etc... es dirigeixin per algú que sàpiga de què va en aquestes qüestions... Barcelona tornarà a ésser la ciutat rectora. Si Catalunya nota tranquil·litat i alegria a Barcelona, tranquil·litat i alegria hi haurà a tota la terra de l'Estatut. Es precis, no tan sols pel guany que poden adquirir el comerç i la indústria, tot i essent això cosa considerable, ans perquè serà un remei per a la depressió moral d'aquests instants. Es precis que l'Ajuntament de Barcelona realitzi aquestes festes extraordinàries que aixecarien la moral pública i donarien uns nous dies esplèndids a la nostra ciutat.

Ara, bé; ¿l'Ajuntament de Barcelona comprendrà que és precis fer-ho? ¿Veurà en tot això que diem, d'una manera superficial, el mitjà d'enaltir el valor barceloní? Si no ho veu, pitjor per a ell.

FRANCESC MADRID

AVIAT SORTIRÀ EL LLIBRE QUE TOTHOM LLEGIRÀ
La verdad de la Francmasonería

Rèplica al llibre de Mossèn Tusquets, per RAMON DIAZ, Mestre Francmaçó

Titulars

La primera plana d'“El Matí” és la més important de tot el diari: hom hi anuncia en grans titulars l'esdeveniment més important de la jornada: un decret transcendental — un invent sensorial —, una gran batalla...

Però suposeu que un dia, en un recó de món, esternuda un capellà. — Ah! aleshores, tot queda arreconat: guerres, terratrèmols, revolucions, calamitats... I aquell dia apareix la primera plana del diari més atractivola més brillant que mai:

“Ha esternudat el senyor Rector d'Escornalbou. — Detalls de l'accident. — La compunció dels veïns. — Coincidències miraculoses. — Escenes edificants. — Indiferent actitud suïcida de les autoritats”.

Notes de societat...

Llegim en una crònica de Ripoll:

“A les sis del matí s'han efectuat les noces del Sr. N... amb la simpàtica senyoreta C..., tots dos d'aquesta població.

No cal dir que desitgem a les dues parelles una infatigable lluna de mel que els faci ben agradós el nou estat que acaben de prendre.”

Infatigable, infatigable... Si tant n'abusen!

Cofoisme

A la veïna ciutat de Granollers, hi ha aquests dies general entusiasme

Diuen, en efecte, els granollerins que, ara, ja tenen dos personatges cèlebres: el gran Torres, l'un, i l'altre... l'Eulàlia Mainou.

Eufemismes lerrouxistes

Parlarà Lerroux diumenge? Parlarà dilluns? Dimarts, potser? Potser dimecres?

El cas, tanmateix, és que parla cada dia...

Parlar Lerroux, però, en el llenguatge convencional de la política, vol dir demanar el poder.

Això, humanament, s'explica: la gent té gana endarrerida... I té pressa.

Dolora

La senyoreta Campoamor i el senyor Estelrich han sortit de nit cap a Ginebra. (Dels diaris).

Tractant-se d'un jove tan formal com l'Estelrich, cal suposar que no es tracta d'un rapte.

Però, és allò... La noche, la ocasió...

Qui sap per a què és!

Un gest de Josep Terradelles

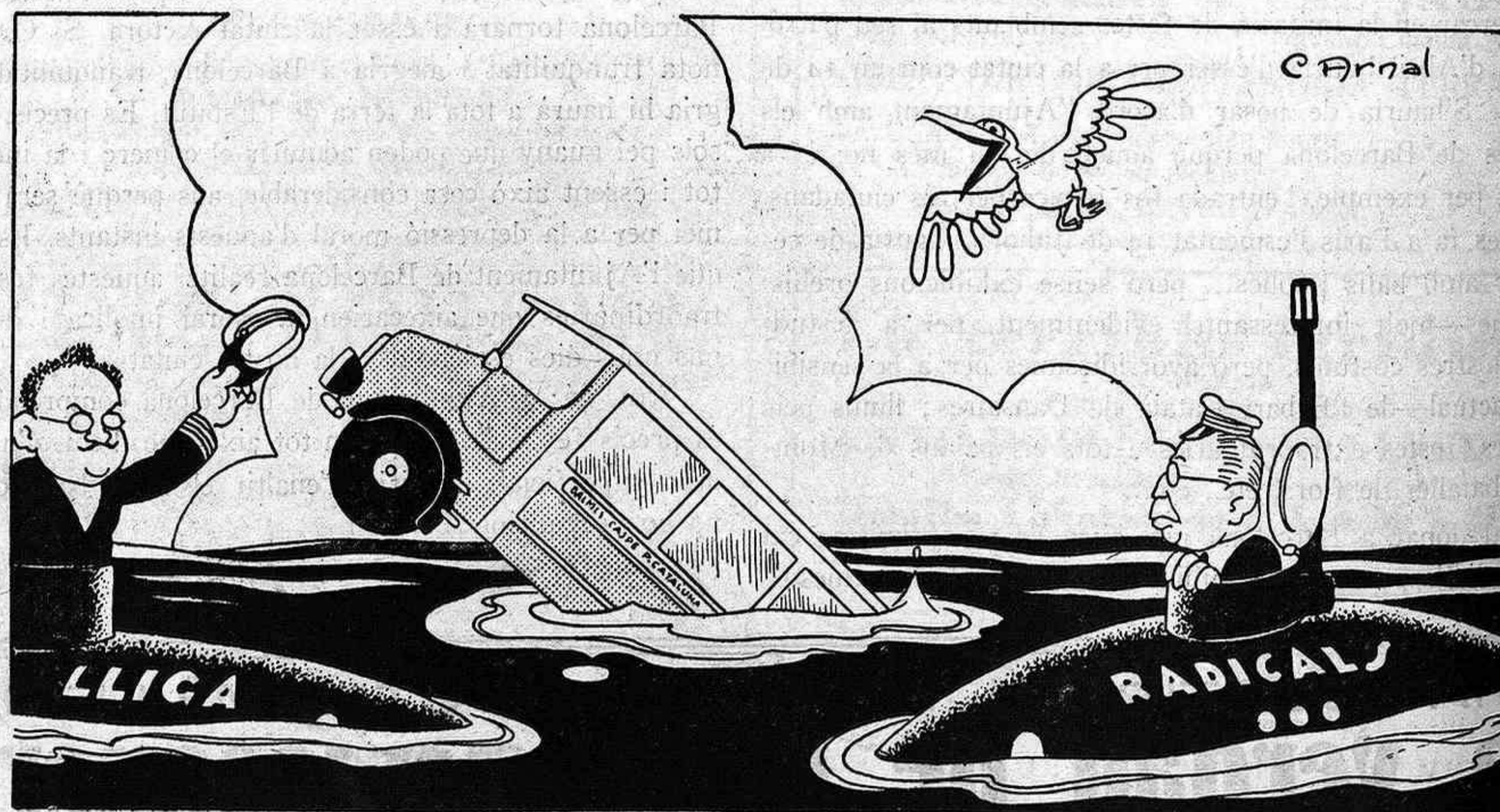
Josep Terradelles ha fet netejar una paret d'un tríptic dolent. Ara la paret llueix nua.

El gest de Josep Terradelles és un gest símbol. Aquest gest, que sembla no res i que, per al que sap veure, és molt, hauria de fer-se norma republicana i norma d'esquerres.

Es molt més bella la nuesa de la pedra d'una paret que l'enfarfec llampanant. Oripells, similor, fora. Disfresses, aparença, fora. Fortitud de roc, seguretat contra eternitat i fatxenderisme.

En veure, en el palau de la Generalitat, una majestuosa paret despullada, amb orgull de nuesa, obrírem els ulls i preguntàrem: ¿De qui ha estat la bella gosadia? Del conseller Josep Terradelles.

Ens va semblar que damunt la bella nuesa de la pedra s'escrivia un precepte, rubricat per un nom.

Un estrany naufragi en aigües de l'Ajuntament...

CAPRICIS I PARADOXES

GARROTADES

A Barcelona han estat celebrats mitjans cavernícoles contra la República, i la policia s'ha limitat a protegir-los. Han estat celebrats mitings peis "jabalies", amb amenaces d'ensorrar tot l'existent, amb apostrofs violents contra les més altes autoritats, i no hem hagut de registrar cap actuació deshonesta de la policia. Els extremistes del catalanisme han celebrat un miting, i tot seguit la policia hi ha intervingut d'una manera contundent.

I el miting era molt més pacífic que tots els altres mitings. Si hom hagués fet escorcolls en el miting dels "jabalies", potser hom hauria trobat més d'una "browning". Si hom hagués fet escorcolls en el miting dels cavernícoles, probablement haurien estat trobades, entre Sagrats Cors i escapularis, tota mena d'armes mortíferes. En el miting dels extremistes catalans, un escorcoll no hauria donat cap resultat. Si el delegat de policia s'hagués limitat a prendre nota dels conceptes emesos pels oradors, segurament hauria resultat que cap d'ells no hauria dit, contra la República, res de tan subversiu.

Però era fatal que un miting de l'extremisme català havia de tenir una intervenció contundent. La vella policia està avesada, d'antic, a perseguir el catalanisme, i encara avui no s'ha adonat del canvi de coses. Encara en el catalanista hi veu l'enemic.

Aquest és, per als catalans, el trist resultat de tenir l'ordre públic guardat per una policia forastera. I hom podrà encara discutir si d'aquest ordre se n'ha d'encarregar o no el Govern de Catalunya. El que sí podem afirmar és que, mentre depengui del poder central i els principals encarregats de la repressió no siguin indígenes, no hi haurà pau als esperits a Catalunya. Conscientment, o inconscientment, tota manifestació del nostre esperit racial, que, segons les doctrines de la sobirania de l'Estat, sembli subversiva a un delegat de policia, serà perseguida amb més acarnissament, amb més violència, que els més audaçs atemptats a la República. Serem considerats com a colònia, com si tinguéssim un exercit de repressió al damunt.

Es clar que el natural fóra que la policia, precisament per ésser forastera, es comportés, en aquestes qües-

tions, amb més tacte, amb més ductilitat. Que fins tractés de guanyar-se les simpaties del país. Hom, però, no ho vol entendre així. Hom fa una aplicació d'aquell antic precepte pedagògic — tan espanyol — segons el qual la lletra ha d'entrar amb sang. Hom vol que ens entri, amb sang, l'espanyolisme. Hom no comprèn que tot aquell català que ha estat colpejat per la policia forastera o que simplement ha hagut de fugir de la seva fúria, per enlairar una bandera catalana — amb estel o sense —, no és precisament amor a Espanya el que li queda.

DOMÈNEC GUANSÉ

CIVILITZACIÓ

Hem tingut un crim, un crim sensacional, un crim amb tots els ets i uts. Es pot dir que encara el tenim, perquè l'interès públic no ha decaigut.

Quan els criminals són descoberts i cauen a la trampa de la justícia, pot dir-se que ja tot és cuit i amanit, dat i beneït; que hem arribat a l'últim acte del drama — a vegades és un drama grotesc — apassionant. Però no s'ha

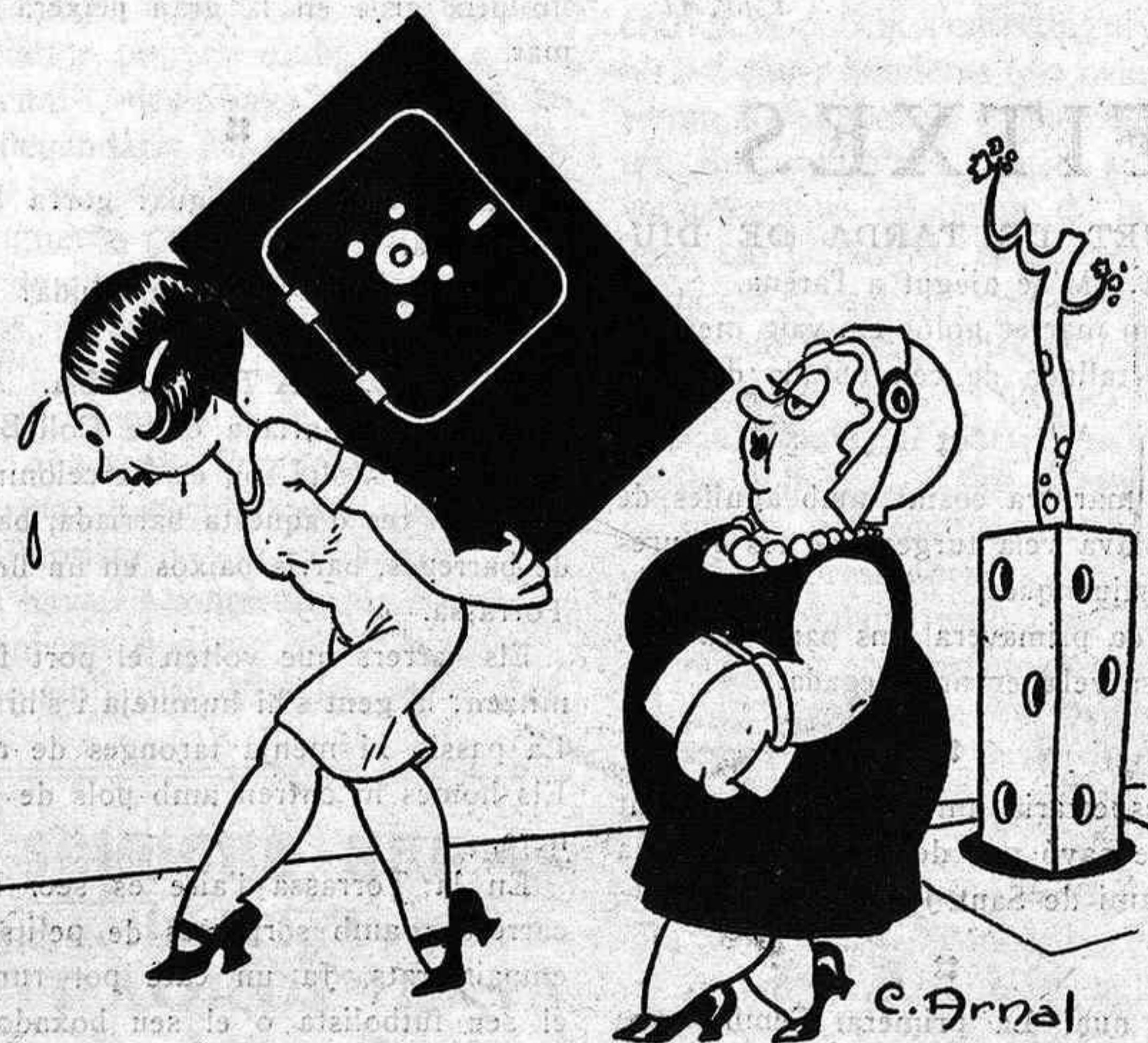
acabat el drama, no ha caigut el teló, el tribunal no ha dit la darrera paraula. Per tant, el públic encara és al seu lloc, encara espera. I el seu interès no ha decaigut.

Naturalment, això, quan es tracta d'un crim que reuneix totes les perfeccions possibles. Per això deiem que encara tenim crim.

Nosaltres, ja no cal dir-ho, comprem que amb els crims no es pot fer massa gatzara. I comprem que la víctima i els seus familiars no seran de la nostra opinió. Però creiem que els crims són molt convenients, molt necessaris per al bon nom i la civilització de les ciutats. Fixeu-vos que com més civilitzada és una ciutat, més criminalitat té. A major civilització, major criminalitat. Les ciutats que donen un més gran contingent de criminalitat són les més civilitzades. Recordeu París, Londres, Berlín. És clar que a vegades el crim es produeix en poblacions menys importants. No en feu cas: són espurnes de la civilització.

Badalona... Què era Badalona? Un lloc on a l'estiu la gent anava a remullar-se i on, estiu i hivern, als restaurants de vora mar hi anàvem a menjar succulentes peixades; un lloc on la senyora Xirgu, distingida actriu catalana que actua en castellà, passava un mes cada estiu i on el senyor Montaner, distingit ex-secretari de l'Exposició, anava a llegir-li drames.

Quina importància tenia Badalona? Siguem sincers, posem-nos la mà al pit: la importància de qualsevol altre poble vora mar. En canvi, ara, amb

L'encariment de les subsistències

Com hauran d'anar a plaça... els que puguin anar-hi...

C. Arnal

Diligències judicials:

—El lloro ens pot ajudar molt... Balsano, Bálamo!
—Bálamo? Opodelloc.

aquest crim, ja és altra cosa. El distingit criminal senyor Balsano va tenir la bona idea de triar Badalona per a escenari del seu crim, i el nom del poble d'Enric Borràs ha adquirit una gran popularitat. Badalona ja té fulletí, ja té crim propi. I tot això sense intervenir en el crim, sense tacar-se les mans de sang. O sigui: té crim, i el té de franc.

Quina enveja li tindran, els altres pobles!

VIRAI

FITXES

CARNET DE TARDA DE DIUMENGE. M'he ajegut a l'arena.

Com un marrec golós em vaig menjant la meva tallada de cel, untada de mar.

✽

L'aire marí va cosint, amb agulles de sal, la blava vela turgent de les futures tardes estiuenques.

La tarda primaveral ens parla d'aquesta flairosa vela, encara plegada.

✽

Es despertaria amb un crit estrident l'invisible pavó que desplega la seva cua en el Camí de Sant Jaume?

✽

Dona nua. La primera. Sembla que arribi de les costes del matí.

Amb mallot de bany—humida com un

càntir d'argila—fa torçar la boca de la tarda amb una ganyota de set.

La dona s'ha vestit. Les robes brunes li donen una humilitat de creu de fusta.

La nit clavarà, amb claus d'estels, el seu record en mil

✽

Ancoro les cobejances en una reconada d'horitzó.

Pau de tarda minvant.

I pau meva interna. Sento la pau com un peix groc en la gran peixera de la mar.

✽

Lluna plena en l'aigua: gorra blanca d'estiu, ja.

Quin mariner l'haurà perduda?

BARRI DE LA TORRASSA. Afores barcelonines. Barriada entre Coll-Blanc i Hospitalet. Molts són els barcelonins que no saben res d'aquesta barriada, barriada de barreges, barris baixos en un lloc alt: Torrassa.

Els carrers que volten el port fisonomitzen: la gent s'hi humiteja i s'hi maca. La passió hi menja taronges de rebuig. Els homes hi entren amb pols de carbonera.

En la Torrassa l'aire és sec. Hi ha carrerons amb sorpreses de petits patis empalmerats. Ja un cafè pot rumbejar el seu futbolista o el seu boxador: els nyanyos moradencs d'una cara són medalles, el baló que ha fet més gols resplen-

deix com els llums grocs i verds de les farmàcies nocturnes.

També la barriada de la Torrassa fisonomitzava. Us sobta l'aparició d'uns elegants exòtics, elegància zeburada, que no es veu enlloc més: sabates de xarolina, vestit amb el dibuix més marcat, un fuet a la mà. Aquests elegants parlen, en amic, amb les bones dones amanyocades en els patis, incansables sargidores de robes i de vides. La barreja i la promiscuació són més visibles a la Torrassa que en els barris de port. És que, entre casa i casa, la gent es colzeja amb horitzons. La ciutat no la pressiona com pressiona el port, com el vetlla. En el port es sent el veinatge de campanars i casernes. A la Torrassa hi ha una emancipació i un ardiment de lloc d'avançada. Les dones, que llueixen xisclaires blancors d'ermis falsos, les llueixen donant el pit. Els homes, que s'arriben a posar un brillant, l'acaren al sol, desafiadors. Els que triomfen no volen agrisar el que ho pot mostrar: joies i sedes. S'han tret el capús que us exigeixen els barris de port. A la Torrassa hi ha redreçament d'arbre amb sol. Als barris de port hi ha cops de cap d'onatge.

Qui són? Un obrer i un que acaba d'arribar de Niça: ha fet un bon negoci en un hotel internacional. Parlen de socialisme, de comunisme—un xic confós tot—i de Rússia. Els han apropiat el sol i l'esbalandrament del barri: no hi ha por de contagis. A la Torrassa tothom respira, i les converses de carrer són germanes dels geranis: pampalluguegen i s'aboquen.

Uns coloms que volen fan xarbotejar la llum del migdia. Gent en les reconades i gent a les portes. Gent de molts llocs. Crits dels uns i secrets dels altres. Les vides pengen al sol com les robes que s'eixuguen. Commoció al barri i vellutat orgull: Emmy Luger havia viscut a la Torrassa?

Passa una noia que ve del treball. Per què no llueix la seva honestedat com una bandera? La lluita diària l'ha madurada. Al seu pas sent, com nosaltres, aquest ventet torrassenc que fa volejar els secrets com els fulls d'un llibre.

Torrassa: barri amb l'estranyesa de que aixequen el cap els que rellisquen fora de la llei i l'abaixen els que senten feixugament el pes dels dies.

OBRES D'EXIT. Cerqueu que la riulla idiota estalvi el pensament, i hauréu fet una obra d'èxit. És la gran recepta dels comerciants en literatura, els únics que semblen acceptables en la nostra època de comerciants, de dolents comerciants.

RAMON VINYES

A CONTRA CLAROR

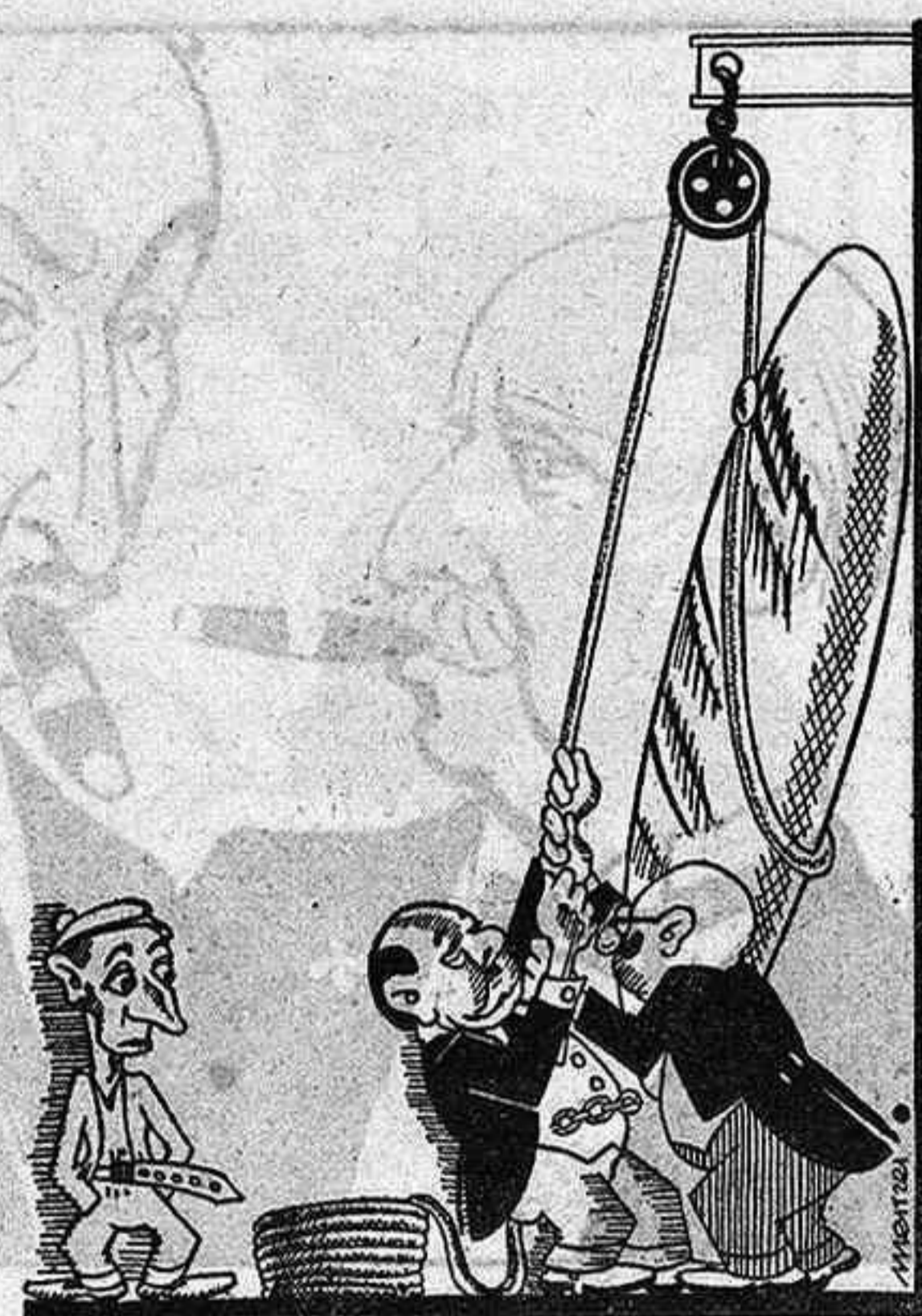
FIVALLER BOICOTEJAT

Es veu que una gran majoria de veïns i de botiguers del carrer de Fivaller sent una entenedridora i no gens dissimulada simpatia per l'antic nom de "Fernando VII" o el camuflat de "Fernando", que uns ara ha ostentat la distingida via barcelonina. Així que l'Ajuntament de la República va anunciar el seu decidit propòsit de substituir el nom infamant del més vil dels Borbón pel gloriós, exemplar i catalaníssim de Joan Fivaller, van començar els gemecs i els esgarips. "Més valdria que es cuidessin de fer baixar les contribucions", deien els pràctics, molts dels quals havien prodigat llurs donatius en mantes subscripcions a favor de dictadors i dictadoretos. "Aquesta gent no respecta res, ni la tradició", argumentava algun altre que es creia que la tradició començava en el temps de *cuando Fernando VII llevaba paletó*. "Canviar el nom d'un carrer com el nostre és un atemptat a la marca i al crèdit", clamaven els enèrgics. "Que treguin el VII, però almenys que ens deixin el "Fernando", s'atrevia a insinuar tímidament el més condescendent de tots, resignat com aquell que ha de cobrar una factura i s'avé a descomptar els cèntims que vénen en cap.

El fet és que eren molts, massa, els que no es donaven compte de què el nom de Ferran VII era quelcom d'execrable i de vergonyós, que a la història representava un període de crims i d'absolutisme, i que penjat en un carrer de la nostra Barcelona, era quelcom com un escarni i un estigma de servitud i d'ignominia. Els protestataris o els mal conformats amb el canvi de nom, no saben potser que en tots els canvis de règim, en sentit liberal, que hi ha hagut en el transcurs d'una centúria, s'ha esborrat sempre el nom de "Fernando VII", que emporcava un dels carrers més bells i importants de Barcelona, i cada vegada que la reacció ha triomfat—tant de bo no succeeixi més—, ha tornat a destacar-se el padrinatge del rei brètol i canalla, com un insult o un cartell de desafiament. En casos de dignitat no hi ha tradicions que valguin. A més, totes les tradicions tenen un començament, i ara dona principi a la tradició de què el carrer de "Fernando VII" s'anomeni carrer de Fivaller, per exigència del moment i per l'imperatiu del poble de Barcelona.

Hi ha esperits mesquins i rebecs que no volen o potser no poden entendre aquestes coses, i diumenge va donar-se el cas lamentable de què quasi tot el carrer de "Fernando VII", amb una o dues excepcions, fes el boicot al nou carrer de "Fivaller". L'Ajuntament de Barcelona, assistit per l'opinió pública i acompanyat per les representacions de les entitats patriòtiques i republicanes, havia de descobrir solemnement la nova làpida amb el nom de Joan Fivaller, i esperava de la cortesia dels veïns que endomassessin llurs balcons, si no amb tant fervor, quan menys amb una pompa similar a la que mantes vegades han exterioritzat al pas de processons i de mascarades règies. Això us creieu? El carrer que en temps de la monarquia i de la dictadura ha aprofitat qualsevulla avinentesa per empaliar-se fastuosament i lluir unes esplèndides il·luminacions d'un gust discutible, aquesta vegada s'ha mostrat sord, cec i mut, i fins els balcons que s'obren normalment pel més petit fet divers, restaven hermèticament tancats. Solament la casa Vilaró i alguna altra, eren com un illot perdut en una mar d'indiferència o de silenci protestatari. L'estimat amic i notable publicista Antoni Rovira i Virgili va donar, inconscientment, un motiu d'excusa als abstencionistes emboscats que barrinaven com fonamentarien llur refús a la festa que es celebrava. Un article de l'eminent historiador, publicat el dia abans a "La Publicitat", desinflava quelcom la figura llegendària del conseller Joan Fivaller, i els patriotes de circumstàncies en tingueren prou per a fer-se'n una arma de guarda-roba. "Jo no poso domassos, perquè Fivaller no era catalanista!", declamava convençut un almogàvar de mitja cana, amb el mateix motiu que tenia Pompeius Gener per a afirmar faceciosament que "Sant Joan Baptista no era catalanista". Podríem haver-li contestat que si era per puritanisme que no podia entusiasmar-se amb Joan Fivaller, seria quies-

**La setmana que ve
L'Esquella de la Torratxa
EXTRAORDINARIA
dedicada al 1.º aniversari
de la REPÚBLICA**

La puja del pa

El poble.—Quina barra!

tió de proposar a l'Ajuntament que triés algun altre nom més castís, catalanísticament parlant; però no ho vàrem fer perquè tal vegada ens hauria dit que ja s'acontentava amb "Fernando VII" o, més modestament, amb el de "Fernando". En quant al VII, ja se l'amagaria sota la solapa, com fan els monàrquics vergonyants amb la flor de lis.

FRANCESC CURET

Fetitxisme, encara?

Trobem francament ridícul que en ple règim de República liberal i democràtica, la policia s'entretengui a prohibir i a caçar banderes que ostenten determinats símbols o emblemes. Aquestes susceptibilitats sense solta eren comprensibles en temps de la monarquia, tan pagada de coloraines, galons, quincalla i "saldos" per l'estil.

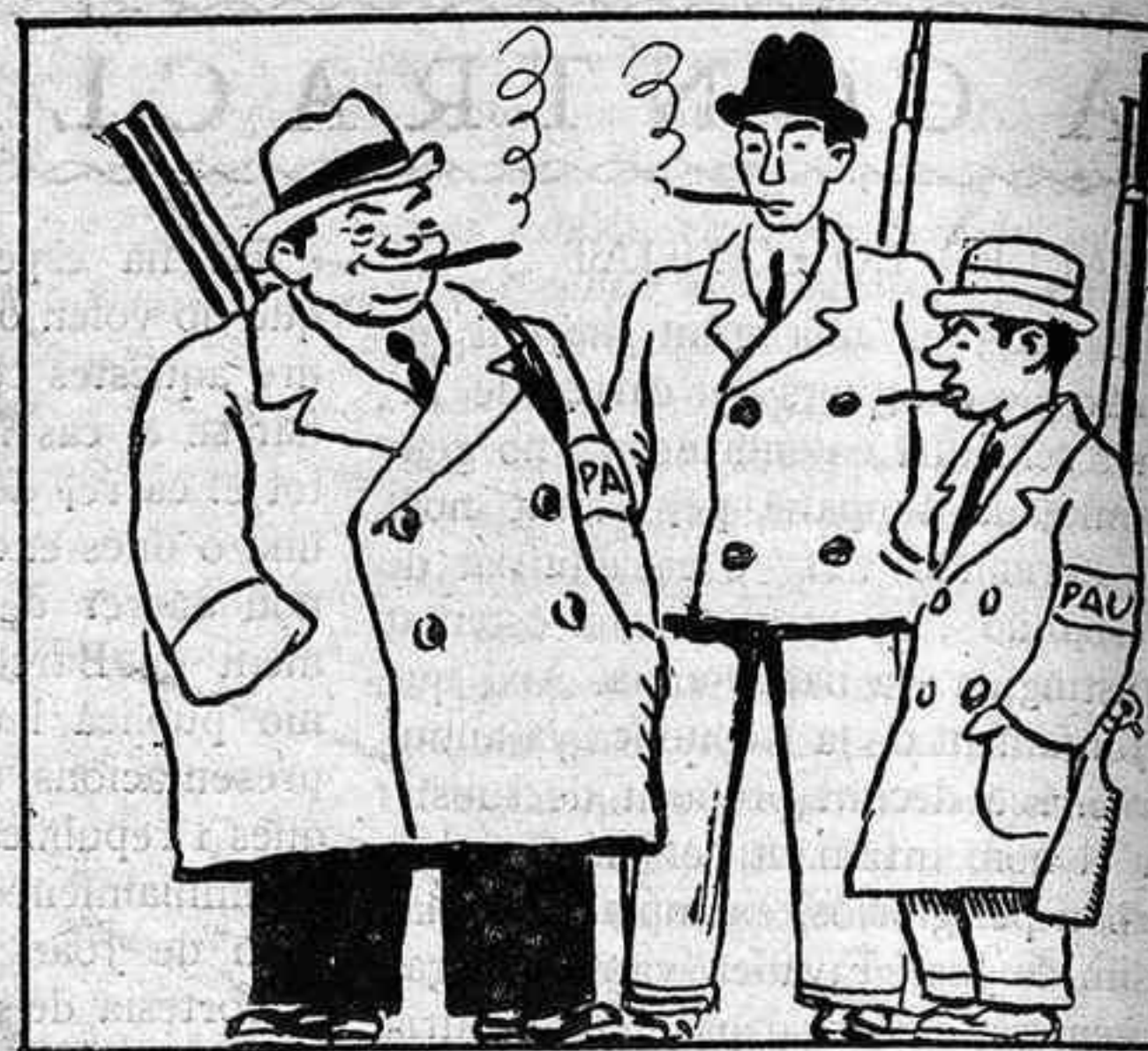
El que trobem estrany i és precís que no passi més, és que un acte com l'iniciat diumenge darrer al Palau de Projeccions per "Estat Català", es vegi suspès governativament pel motiu que a la presidència s'exhibeixi una bandera catalana amb estel. I el que és pitjor encara, és que la policia, per tal d'apoderar-se de dita bandera, maniobrés en perfecte ordre de batalla, com si es tractés d'assaltar una fortalesa inexpugnable.

Senyor Moles, senyor Ibàñez... Ja que no hi ha processons, no dexin fer els gegants! Pel bon nom de la República! Per la llibertat indiscutible dels catalans a exhibir els emblemes que els doni la gana!

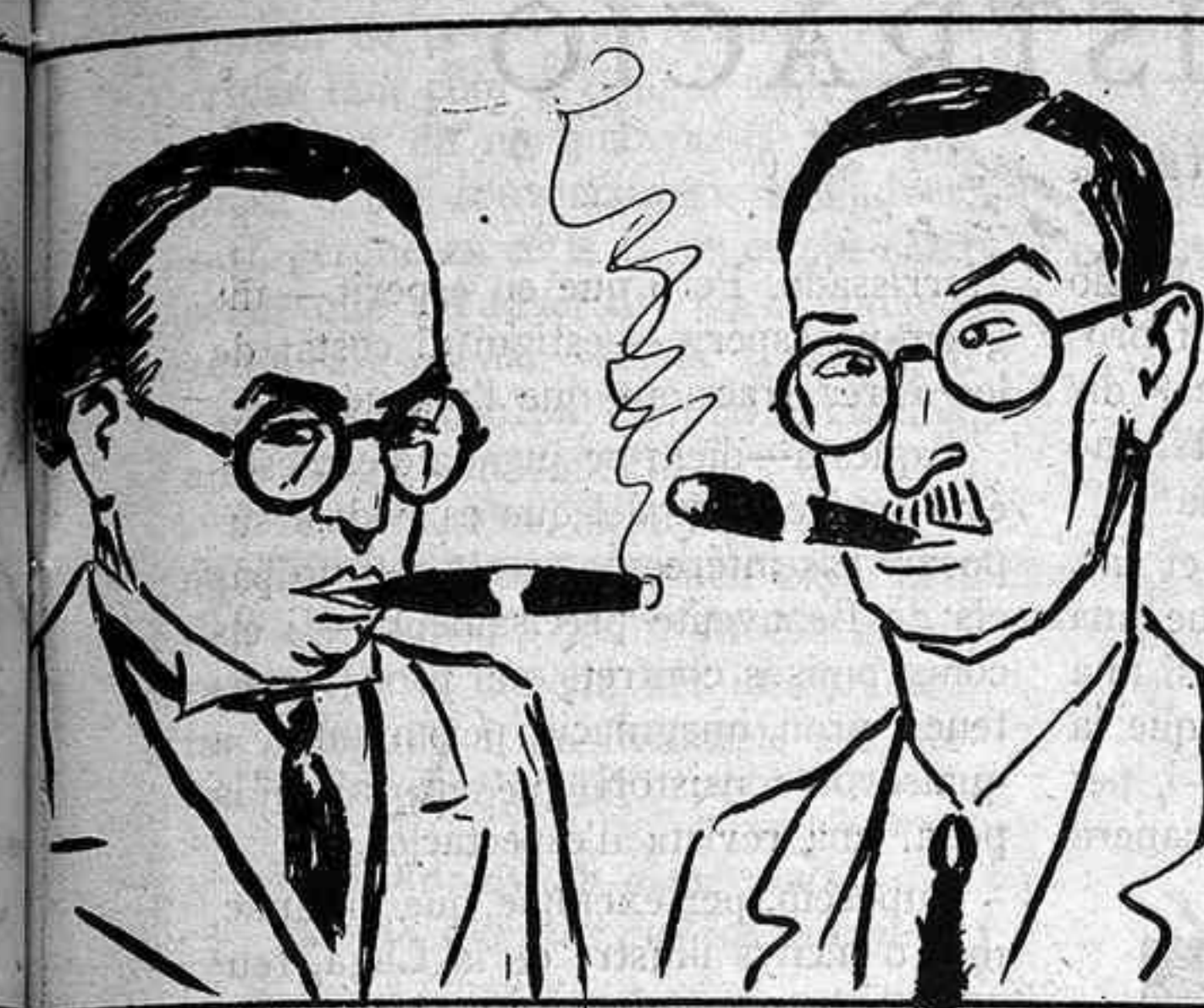
A pesar de la puja del tabac, tots fumarem!...

La Lliga, bones persones, no fumen més que "corones".

Sometenistes rifenyos diu que fumen caliquenys.

I els del partit socialista (1), "brevas" de molt bona vista.

I aquests senyors de la gorra, ja se sap: fumaran "porra".

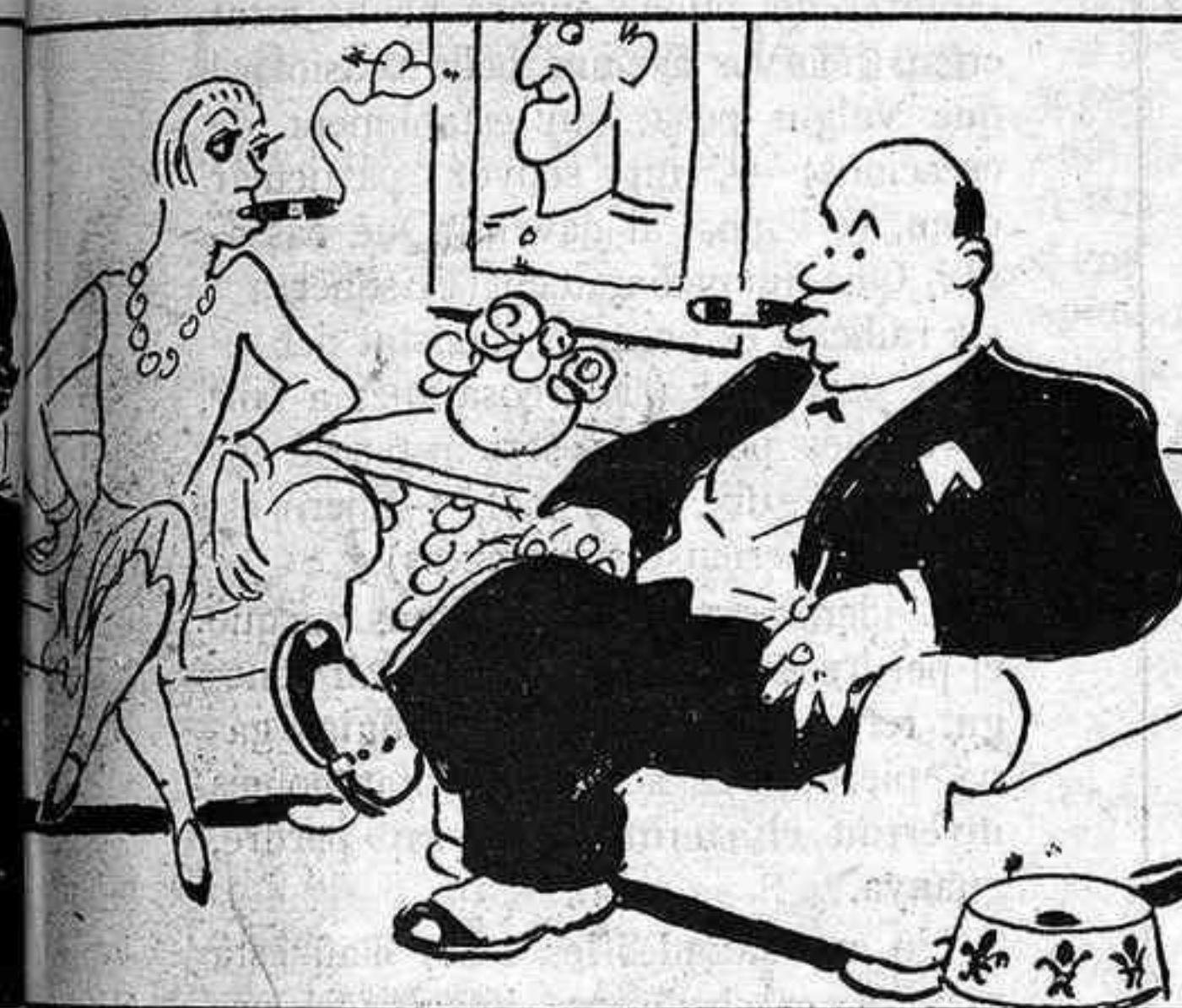
PERTENEGC A LA BIBLIOTECA DEL ATENEU BARCELONÉS

Els radicals sense gota de fel, un tabac anglès que en diuen "Camel".

I fumaran tots els enamorats "Romeos i Julietas" ensucrats.

I els de la Unió Nacional un "Alfonso" kolossal.

L'autor de "La holandesa" sols vol fumar "señorita".

I el "lliguero" Pellicena, un "filipi" amb molta pena.

I Solà Cafizares, que és fresquet, fuma un "canari", que és, com ell, curtet.

El March i l'Emiliano fumaran cada dia tabac de contraban.

I el poble, que ja s'empipa, ell, pobret, fumarà en pipa...

(1) Vollem dir els de Madrid, els de Largo Caballero

POLÍTICA I MINISTRACIO

(El Govern de la Ciutat)

ES FÀCIL D'ACONTENTAR TOTHOM

Quedar bé no costa res. Heu-vos ací una fórmula de cortesia popular que admet, com un sac de goma, tot l'embalum dels interessos. Quedar bé no costa res, en la vida de cada dia; però quedar bé en certes circumstàncies i en certs llocs, no solament no costa res, sinó que fins i tot pot produir un rendiment no gens menyspreable.

I un dels llocs on el quedar bé no costa res, sinó que fins i tot pot produir, és l'Ajuntament. I no cal dir que, tractant-se d'Ajuntaments, no n'hi ha cap com el de Barcelona.

De vegades es pot presentar el cas, en un Ajuntament qualsevol, que una de les fraccions presenti i defensi una proposició per pur compromís; que la defensi, que l'hagi de defensar—i, per tant, que la defensi— d'una manera

aferriçada. Però que en esperit— diguem-ne esperit— estigui al costat de les altres fraccions que l'ataquen.

Aquesta—diem-ne jugada d'escacs— és més freqüent del que es podria suposar. Els interessos creats— i no pas els de Benavente precisament— i els compromisos contrets són prou forts i tenen prou imaginació per muntar, a qualsevol consistori que en valgui la pena, una revista d'espectacle.

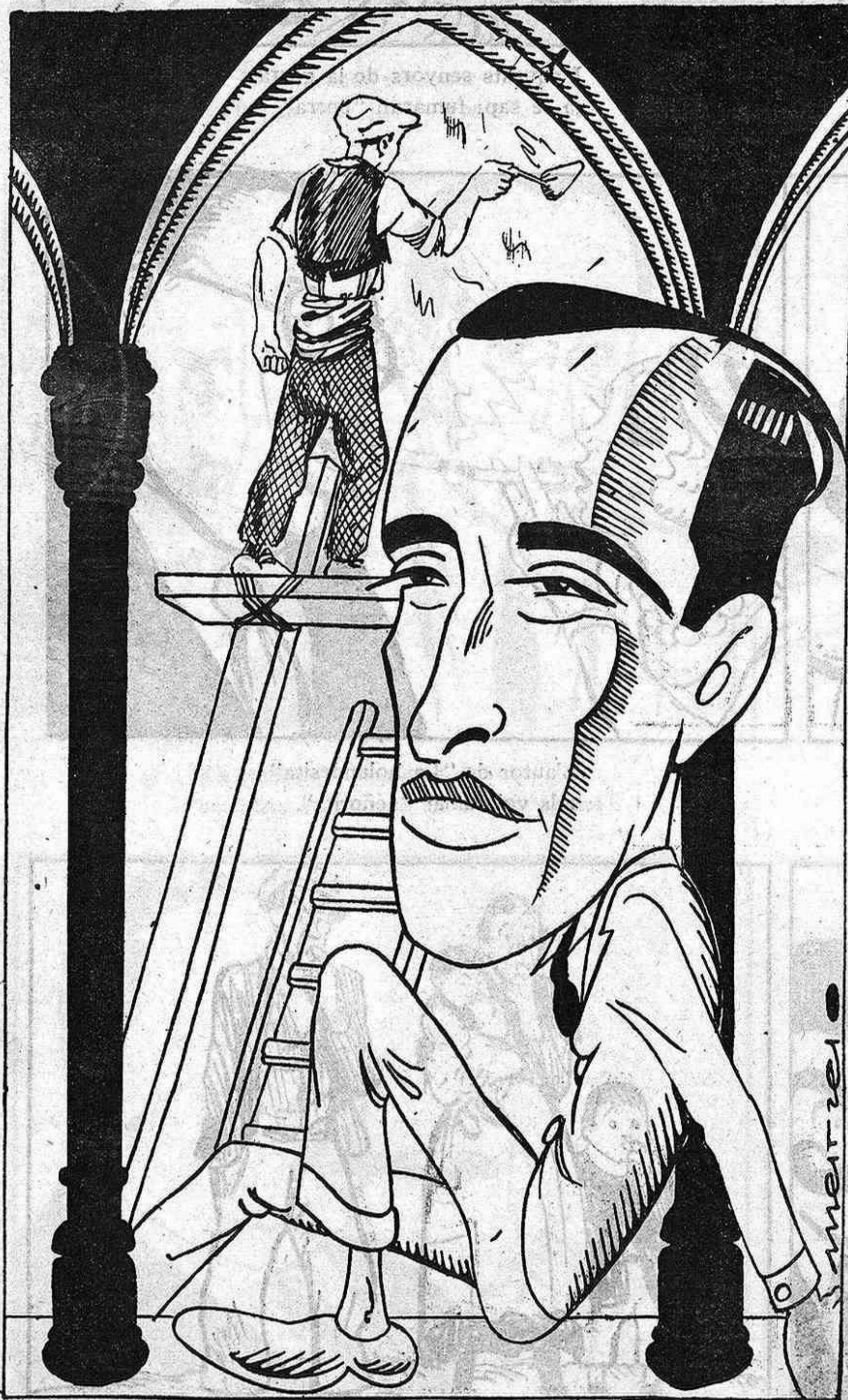
Suposem, per exemple, que un amic, més o menys illustre de la Lliga, reuneixi a les seves mans un volum d'interessos creats prou forts i que un senyor particular, amb la monserga de l'interès del públic— cal remarcar que l'interès del públic encara no ha estat creat (heu-vos ací una bella ocasió pel que vulgui posar un establiment de creacions)—, un senyor particular diem, se li posi al davant. Què passarà? Que immediatament l'Esquerra i els radicals es posaran al costat del senyor particular (si la cosa anés a l'inrevés, les posicions serien també invertides— uix, quin mot!—, però els resultats serien els mateixos).

Evidentment, hi ha ocasions en que el perdre és una victòria. Aquell conegut terme d'un joc oblidat "quien gana, pierde", és ací una veritat només invertint els termes: qui sap perdre, guanya.

Un cop situades les coses d'aquesta manera, cal ben poca imaginació per a imaginar el que passarà:

Aquells que, per conveniència política, tinguin la desgràcia d'haver de defensar els interessos creats—purament per conveniència política, quina ràbia!—, faran la seva defensa, diguem-ne desinteressada, d'una manera aferriçada; seran capaços de fer obstrucció fins el dia del judici final.

Aquells que s'han posat de bon principi al servei dels interessos públics— increats— hauran de fer, per la seva part, una defensa aferriçadíssima del seu punt de vista popular. Però, quina catàstrofe, si guanyessin! Sort que hi ha altres recursos com, per exemple, procurar perdre en el cas que hi hagi una votació. I això és fàcil: o bé sortint per no votar, o bé no anant a la sessió. El primer sistema és poc elegant; massa vistent. Però, de vegades, les exigències de la vida fan que sigui precis fer-se veure. L'altre ja hem dit que és més elegant. Quan hi ha la se-

Terradelles, director de bones neteges:

—Ara anirem per les pintures, que també fan el seu fàstic...

guretats de perdre una votació, es pot cridar tant com es vulgui amb entera confiança de no guanyar-la per sorpresa o per convenciment de l'adversari, perquè en certs casos es pot estar segur que a l'adversari no el convenceran arguments parlats (l'argument parlat no es confon, com en el cinema, amb l'argument sonor).

I ve, finalment, la votació, i com en aquells films que no tenen èxit, perden els *buenos* i guanyen els *malos*, perquè hi ha aquella llei inexorable i tan coneguda, i tan favorable als interessos creats, que diu:

*que Dios ayuda a los malos
cuando son más que los buenos.*

I tothom queda content.

CAMPANETA

La setmana lírica

MI CABALLO MURIÓ!

Sóc un fill d'En Cambó.
Sóc un fill del carrer.
Sóc un bon rosegó
i un "lliguero" fidel
Vaig a la processó
perquè em prenguin el pèl.

Som uns "pingos soberanos"
"con la sangre muy caliente";
som una mica "paveros".
Això ja és cosa "corriente".
Si l'Esquerra ens insultava
i els d'"asalto" no venien,
cap al pont gòtic guilàvem
i tots a una fugíem.
En Nicolau crida,
també crido jo.
Jo vull que m' enxufin;
ho vull de debò.

Tornada

Sóc un fill d'En Cambó.
Sóc un fill del carrer.
Sóc un bon rosegó
i un "lliguero chipé".
Vaig a la processó
amb copalta i jaqué.

Jo les Rambles ressegua
fet un "pingo soberano"
(amb els guàrdies al *costado*),
enlairant la monarquia.
I pel gratacels passava
on vivia aquell "lucero"
que avui és a l'"extranjero"
fet una "pepa" suada.
I el dia que guanyi la Lliga
el seu plet,
ai, pobret del poble!; farem

tots el fet.
I en veure'ls
i en veure'ls tornar,
tota Barcelona
haurà de cantar.

Tornada

Que se'n torni En Cambó,
ja ens ha pres prou el pèl,
no volem rosegons
ni volem gratacels.
Ho diem de debò.
Si no guilla, el treurem.

FRANCESC OLIVA

Art i Artistes

LA PINACOTECA

N'Angel Oliveras Guart és un xicot ple de condicions per a pintar, i que sap aprofitar-les; ara ho demostra un cop més en la seva exposició de paisatges, gairebé tots montserratins, fets amb una gran dosi de sensibilitat artística i on el color és matisat a través d'una visió estètica depurada. Pot apuntar-se un nou èxit falaguer l'expositor.

GALERIES LAIETANES

La senyoreta Maria Pont Rahola

sap amb el sentiment innat d'artista que posseeix alçar fins a la categoria d'art la confecció de flors artificials i l'agrupament de les mateixes en gerros, manolls o cistelles. Amb un gran esperit decoratiu, es surt de la vulgaritat de l'ofici per assolir una perfecció de tècnica fora del corrent.

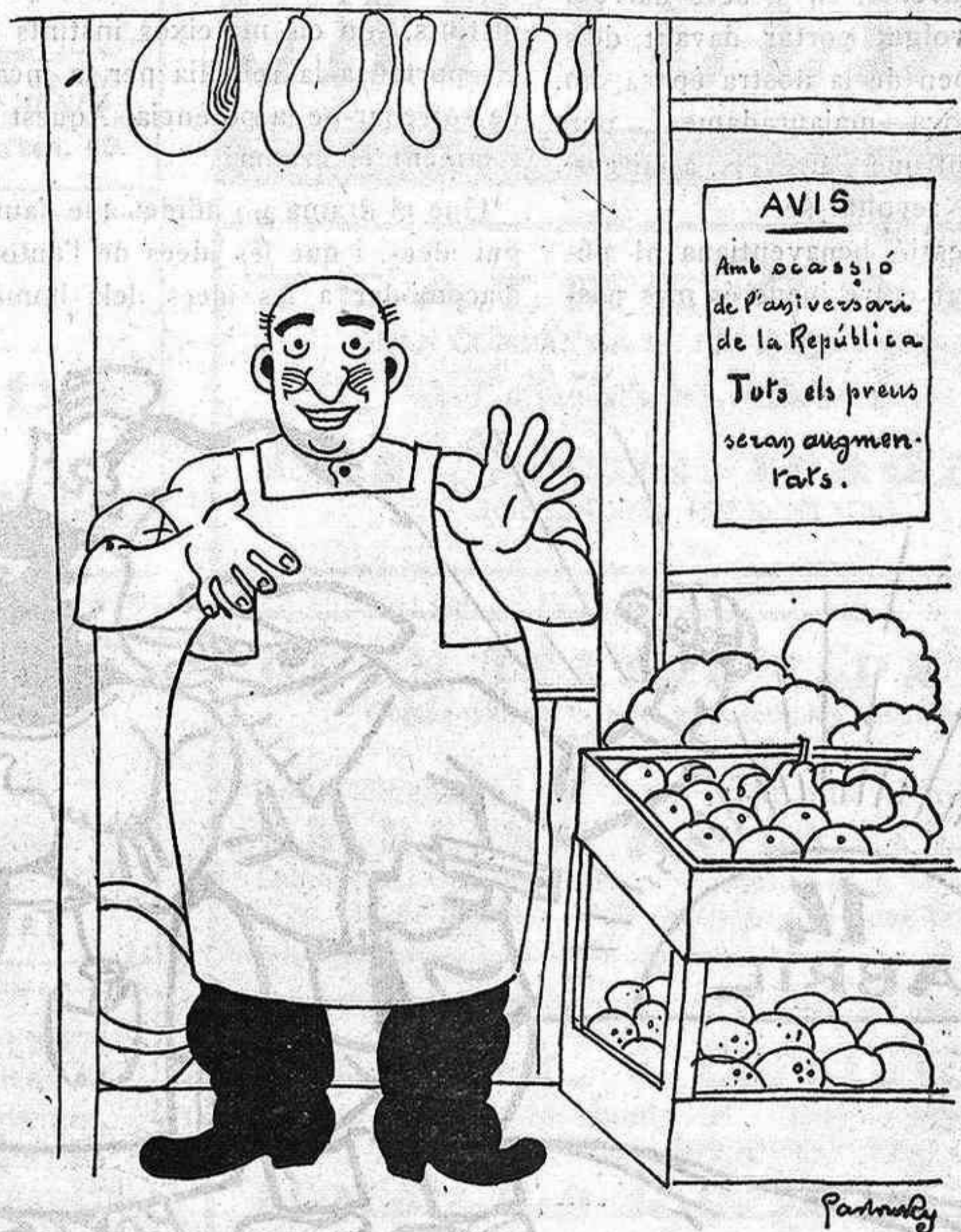
L'aspecte de la sala on fa la seva exposició és encisador i d'un caire francament simpàtic.

SALA PARÉS

Francament acadèmic en les figures o retrats, N'Agustí Ferré pren un to de modernitat força destacat en fer paisatges i marines.

En l'exposició d'ara predomina, però, la primera tendència; molt correctes de forma i agradosos de colorit, encara que poc brillants, els seus quadros mereixen l'atenció dels intel·ligents, perquè tenen un valor positiu.

Quan En Jaume Martrus va tornar a Barcelona, ja fa un parell d'anys, la seva arribada fou acollida amb joia per tots, puix va portar una alenada de vida a la nostra escultura. Avui, ja arrelat a casa, es mostra, dintre de les mateixes característiques, més afinat encara que en venir en

L'aniversari de la República

Com voldrien celebrar-lo, alguns republicans.

les vuit produccions, totes elles de qui les signa.

Si haguéssim de senyalar una preferència, potser ens inclinàriem a triar dos caps plens de finor en l'execució i d'una gran riquesa expressionista. Els nus femenins els tracta amb una gràcia digna dels escultors francesos del divuit i, en general, tota l'obra d'En

Martrus està presidida per un domini absolut de l'art escultòric al servei d'una visió depurada dels temes desenrotllats.

Cal dir que de la generació actual En Martrus és un dels que fan obra més consistent en tots els estils.

BORIEL

POLIORAMA

"Cuando los hijos de Eva no son los hijos de Adàn", tres actes de Jacinto Benavente.

La darrera obra de Benavente sembla escrita adés perquè en faci una crítica l'erudició xafogosa del senyor Bernat i Duran.

Determinisme. Freud. Watson. Klopstock. Manzoni. Eurípides. Raquel. Booz. Ruth. Tobies. Adler. Dante. Bossuet. Racine. Lenormand. Brückner. Edip. Hipòlit. Dumas (fill). Sòfocles. L'"heredo-sexual". Saborosa amanida russa!

Nosaltres—no tan espessament documentats ni tan paraulerament censors—direm que Benavente, en la seva darrera obra, ens ha volgut portar davant dels ulls una gent ben de la nostra època, no amb moral nova—malauradament, per cert—, sinó gent que s'atreveix, a mitges, a analitzar-se i revoltar-se.

Jueus? Concessió benaventiana al públic. L'amoralitat entre jueus és més pas-

sadora que entre catòlics. Cap altra intenció. Més concessions encara: l'obra, tal com és desenvolupada, ens pot fer arribar a la tesi de què el fogar de "Werner" no ha estat fogar, perquè hi ha mancat la tradició religiosa, la tradició de família.

Jesús, Maria, Josep! Amb els "instints contra natura" que ens diuen que lloa l'obra de Benavente! Ja s'hauria d'aprendre a dir instints anti-socials—tenint en compte l'actual constitució de la societat—Anti-naturals, no, senyors. La civilització ha coaccionat la naturalesa. El drama pren la seva força màxima quan sap presentar herois que lluiten contra tal coacció. Guiats, aquests herois, pels seus instints, són els mateixos instints els que els porten a la rebellia per la incapacitat de sofrenar-ne la potència. Aquest és precisament el drama?

Que el drama no admet que l'autor tingui idees, i que les idees de l'autor s'han d'acomodar a les idees dels homes? De

quins homes? Comencem per dir que els homes, els més, no tenen idees pròpies. Seguirem dient que l'inconforme—i tota l'evolució humana, ideològicament considerada, ve dels no conformats—no pot expressar-se altrament que per l'exposició que de les seves idees faci l'inconformat, car si les encarnés, sense dir-les, no s'entendria el que fa. Els homes de cervell són conduïts pel cervell: el cervell és el que raona, és el que frena l'acte

Pobres autors dramàtics, amb crítiques tan ciclòpiament espessos! Any de gràcia de 1932, i encara a Barcelona es pot escriure que la grandesa d'un heroi rau en l'esmena conformista que faci de la seva vida en el suprem moment d'ella, allò de l'"acto de contrició". Oh, Lleó Daudet, que has pogut fer obra catòlica tot fent penedir, en la plana 380 d'una novella teva, uns ninots que ens havien escandalitzat 379 planes. Nosaltres trobarem la immoralitat en la plana 380 de la novella, en la 380 precisament, en la plana que ens havia volgut "edificar i educar".

Lector, ¿què ens dius? ¿Que hem rel·liscat damunt la crítica de "Cuando los hijos de Eva no son los hijos de Adàn"? Totes les obres dolentes de teatre fossin com aquesta!

Vés a veure-la i a oir-la, lector. Hi trobaràs un Benavente, per als que viuen i senten, més simpàtic que el que trobares en "La ciudad alegre y confiada", tan soporífera i tan aplaudida per l'element diguem-ne "conservador".

ALTRES TEATRES

Crisi d'espectacles més que crisi d'espectadors.

Estrena prometedora de la qual parla-

—Fa un any que lluitem per fer caure la República... i serà millor deixar-ho córrer, si és que no volem rebel..

rem: "Era una vez en Bagdad...", del poeta Eduard Marquina.

Altres estrenes que ens faran parlar la setmana propera: "L'àliga roja", de Víctor Mora i Rafael Martínez Valls
"El huevo de Colón", de Penella.

WORK

ES DIU...

Que la companyia de Visita López estrenarà el vodevil "sonoro" "La menuda ha rellicat".

Nosaltres creiem que ja n'hi ha prou amb un, de vodevil "sonoro".

✱

Que l'actriu Maria Lotti ha deixat la companyia Cervera per a ingressar a la de Visita López.

Bé; però En Cervera pensa contractar l'Elena Jordi.

✱

Que En Guiró és l'autor de "Las Secuestradoras".

Ja ho crec; jo el vaig aplaudir en acabar cada acte.

BRIK

Diuen de Horfolk (EE. UU.), que el Reverend Dolsonpeacock, que obra per compte del coronel Lindbergh, no sols ha estat en relació amb els segrestadors del nen, ans l'ha vist i tot.

Quina llàstima, que aquest reverend protestant no hagi estat un jesuïta: Quin gaudi no s'han perdut, els homes d'"El Matí"!

✱

Diuen que un químic de Viena, el doctor Ringer, ha descobert el "llumí etern", és a dir, un llumí que, si bé no és etern, pot encendre's 500 vegades.

Bon invent, però mal negoci. El negoci és fer cerilles com les del nostre monopoli; cerilles que no s'encenguin mai.

✱

"La monarquia—ha dit Azaña en un discurs—va estar mancada de pensament i es convertí en una closca històrica dintre la qual no hi havia cap valor."

Aquesta closca era la que volien fer surar, a Catalunya, els homes de la Lliga.

✱

D'un títol de "El Diluvio":

"Goethe fué masón".

¿No se n'havia encara assabentat, monsenyor Tusquetes?

✱

Llegim una estadística sobre mortalitat infantil. Aquest problema, a la nostra Península, fou negligit, com tots els problemes, per la monarquia espanyola amb la seva incúria habitual.

A Espanya moren, per terme mig, 170 nens a l'any de cada 1.000 nascuts vius. Aquest tant per mil, en canvi, a Anglaterra, baixa a 65; a Suïssa, a 54; a Holanda, a 52; a Noruega, a 51...

Hom pot aplicar a la monarquia borbònica tots els qualificatius més honorables. Tots, fins el d'infanticida.

XARCUTERIA * BAR * RESTAURANT CARLES GONZALEZ

CASA RECOMANADA PER
LA SEVA CUINA CLASSICA

ESPECIALITATS: Carn d'olla madrilenya, Paella valenciana, Mongetes estofades, Tripes i Cargols.—Cafè exprés.—Vi legitim de Valdepenyes a 10 cts. vas, amb tapa.—FIAMBRES DE TOTES MENES.

Sant Pau, 78 - ESPECIALITATS EN RESSOPONS - Sant Jeroni, 40

Fulles especials
de

L'Esquella de la Torratxa

organitzades per
DOMÈNEC DIUMENGE

FRONTÓ NOVETATS

Tots els dies grandiosos partits, tarda i nit

ELS MILLORS PELOTARIS

Si voleu passar una bona estona, aneu al Frontó Novetats
DETALLS PER PROGRAMES

BA-TA-CLAN Marquès del Duero, 85 - Tel. 31374
Tarda a les 3,30 :: Nit a les 9,30
El millor programa de varietés - 60 ARTISTES - Joventut,
Art, Luxe, Bellesa, Distinció - BELLA MARUJITA - LUCENTINA
A. ESTEVE - CRISÁLIDA - GERMANES NAVARRO - ZINARAY ET
MONIELA - El vodevil: **El marit gelós** - Dancing d'1 a 4 matinada
PILY-BETTY

CARTELERERA

TEATRE COMIC
GRAN COMPANYIA DE REVISTES I VODEVILS

Avui, divendres, nit i totes les nits,

Las Secuestradoras
ESPLENDIDA PRESENTACIÓ

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i espectacles moderns de
JOSEP SANTPERE

Avui, divendres, nit, i totes les nits: L'èxit de l'any,
LA REINA HA REL·LISCAT
Llibre d'ALFONS ROURE Música de J. M. TORRENTS
Es despatxa a tots els Centres de Localitats

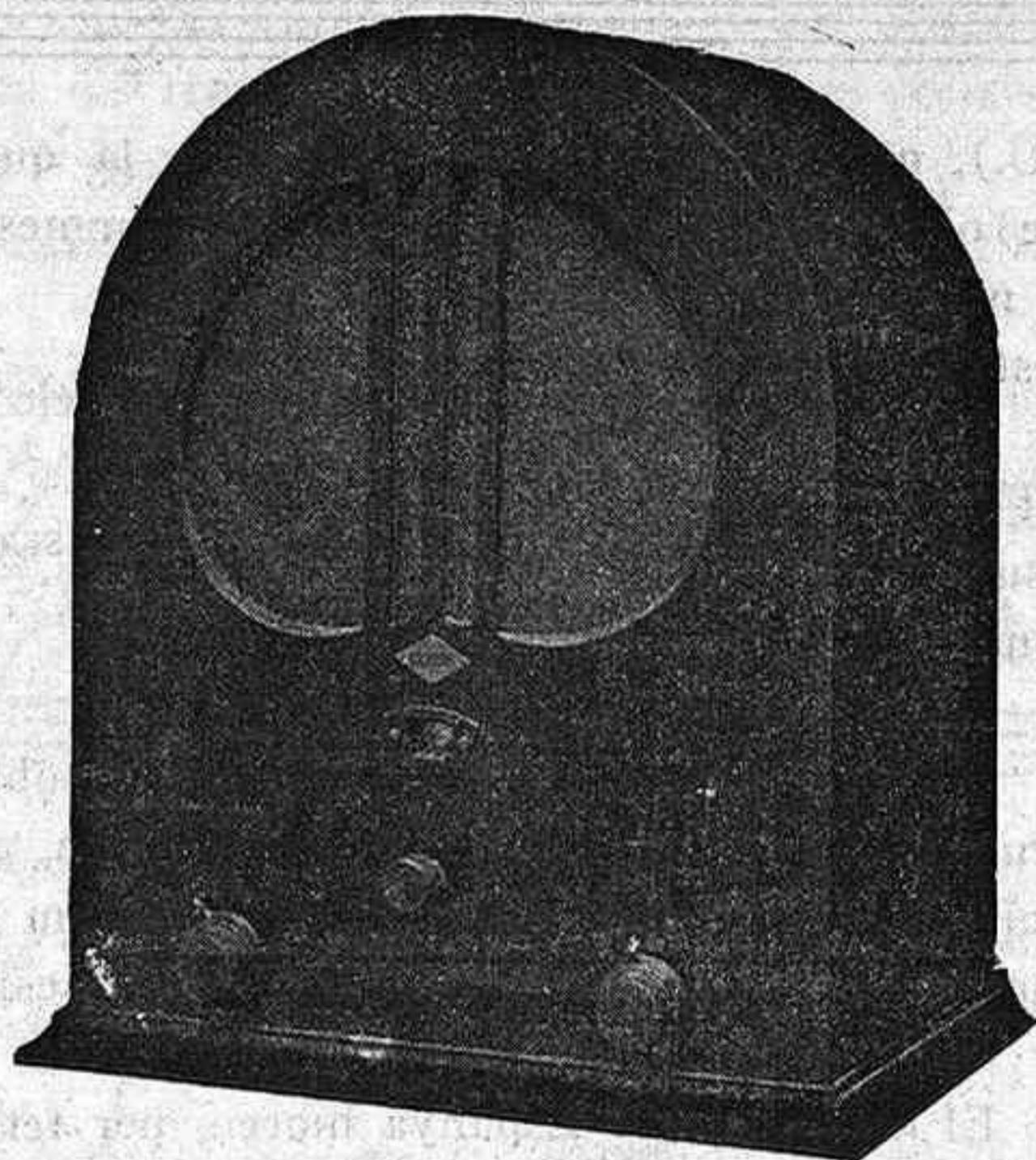
ROYAL CONCERT

Marquès del Duero, 106 - Telèfon 20384
Direcció artística: LEOPOLD MORAL

El Music-Hall de les cares boniques
Cabaret d'1 a 4 matinada
ORQUESTINA REMEN WARTY i P. GALLO

Receptor RADIO CLIMO

enxufable al corrent, sense antena

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 :: Telèfon 23058

PREU: 400 PESSETES

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties' gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Soivre. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugles, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avari...), *ecsemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Píndoles depuratives del Dr. Soivre, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floriscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polusions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gragees potenciàls* del Dr. Soivre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 10, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortollament, tractament i guariment de les dites malalties.

PAPEL
DE
FUMAR

BAMBU

FEROTYL
Especific de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la feblesa y molt eficaç per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulant de l'activitat neuro-espino-mèdulo-genital. Sinèrgic i homo-estimulasa de les glàndules intersicials. Producte pluriglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estricnina, ni fòsfurs, ni cantàrides, ni cap altre medicament excitant.

PRODUCTE MAGNE E INSUBSTITUIBLE PER A RECOPRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dufrem
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telèfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

**Caruso, Fleta, Tito Schipa,
Pau Casals, Sagi-Barba,
etc., etc.**

Totes les celebritats impressionen en
discos

**La voz
de su amo**

Companya del Gramòfono, S. A. E.

Obres de recent publicació:

- K. A. Bratt. — **La próxima guerra** 8,— ptes.
M. N. Roy. — **Revolución y contrarrevolución en China** 20,— »
J. Aguadé i Miró. — **Elogi dels metges i de la medicina** 4,— »

Biblioteca - Fitxer:

- Núm. 1. — **Constitución de la República Española** 1,50 »
» 2. — **Arrendamientos (Urbana)** 0,75 »
» 3. — **Lo vigente** 2,— »
» 4. — **Jurados Mixtos Profesionales** 1,50 »
» 5. — **Accidentes del Trabajo en la Agricultura** 1,50 »

Ley del divorcio (votada por las Cortes Constituyentes de la segunda República Española) **1 pta.**

Llibreria Espanyola
Rambla del Mig, 20
TELEF. 18692

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEU BARCELONÉS

Les "Amazonas de Cristo Rey"

—Ja era hora que a la presó també hi tinguéssiu estada.